



**Theologiae Moralis Sacramentalis Ad Instructionem  
Ordinandorum & Curandorum Ex Materia De Sacramentis  
In Genere Et Ordinis Eucharistiae, Poenitentiae, Ac  
Matrimonii In Specie**

De Matrimonij Sacramento, & omnibus Peccatis contra VI. præceptum, ac  
de Abortu

**Sporer, Patritius**

**Salisburgi, 1711**

Sectio III. Abortus idem moraliter causatus.

---

---

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55333)

tens fuit nunquam? sic certè de homicidio proditorio accusabis etiam Herodem occidente pueros in Bethleém. Quin imò homicidium proditorium strictè in rigore, in materia odiosa, & in ordine ad pœnas Juris non dici illud, quod fit per insidias vel veneno simpliciter, nisi quis sub prætectu & simulatione amicitiæ deceptum occidat, illustri exemplo Joab in libro *Regum* plurimis allegatis, latè & optime probat. Doctissimus in Jure & Tribunalibus Ecclesiasticis versatissimus, Reverendissimus Dominus Alexander Sperellus *Decis. Fori Ecclesiastici* decis. 23. per totum.

### SECTIO III.

#### *Abortus idem moraliter causatus.*

##### SUMMARIUM.

724. Omnis etiam moraliter influens vel causans abortum contrahit pœnas statutas. Ut  
 725. I Mandans 726. nisi mandatum ante factum revocaverit.  
 728. II. Consulens. 729. probabiliter etiam satisfactione.  
 730. Sed equè probabile est, facta sufficiente revocatione non incurrere.  
 732. III. Conscientiens, approbans, ratum habens seu nomine fieri.  
 733. Secus, si non fiat ejus nomine, vel intuitu;  
 734. Aut si quis abortum in sui gratiam jam factum, postea solum approbat, ratum habet, vel remunerat.  
 735. IV. Permissus, non impedire, non incurrit pœnas.  
 737. Etiam obligatus impedire ex justitia.  
 724. **O**mnis etiam moraliter, jussu, consilio, con-



senſu vel auxilio per alium influens vel coope-  
rans ad abortum fœtus animati, ſine dubio pec-  
cat mortali homicidii peccato, & effectu ſecuto,  
incurrit pœnas huic ſcleri decretas, & jure  
communi, & conſtitutione Sixti V. irregularita-  
tem, excommunicationem, &c. ut liquet ex  
claro textu ſupra allato & explicato. Hic ſpe-  
cialia non pauca explicanda veniunt; præmiſſo  
tamen ſemel pro ſemper, quòd ſicut morales  
cooperatores iſti non incurrunt dictas pœnas,  
niſi abortus fœtus animati reipsâ in effectu ſe-  
cutus ſit; cùm enim hæc cenſura non incurra-  
tur ob actionem principaliter prohibitam, niſi  
effectus ſequatur, ut ſuprà n. 719. oſtenſum  
eſt, multò minùs incurri debet ob actionem ac-  
ceſſoriam, quæ minus principaliter & ſecunda-  
riò prohibetur; ita econtra effectu ſecuto, u-  
tramque & irregularitatis & excommunicationi-  
ſ pœnam ſubeunt, quantumvis ipſos interea  
pœnituerit cooperationis, mandati, vel conſilii  
ſui v.g. juſſiſti, vel ſuaſiſti, Bertham cauſare ab-  
ortum fœtus animati (idemque eſt de quovis  
homicidio) ſed re adhuc integrâ te valdè pœni-  
tuit maligni mandati vel ſuaſionis tuæ, fortè e-  
tiam jam peractâ ſacrâ exomologeſi, quia tamen  
non potuiſti revocare, aut impedire ampliùs,  
quin effectus ex vi mandati vel conſilii tui reipsâ  
ſecutus ſit, ſine dubio irregularitati, excommu-  
nicationi, cæteris pœnis obnoxius eris: hîc e-  
nim non attenditur ſtatus tuus præſens, ſed cau-  
ſa abortus vel homicidii, quam dediſti: atqui  
nunc



nunc tuum malignum mandatum vel consilium  
efficaciter non retractatum apud alteram perso-  
nam, etsi modò per poenitentiam culpa deleta  
vera tamen causa est abortus vel homicidii mo-  
dò secuti. *Communis DD. apud citatos.*

*Mandans.*

725 **M**andans fieri abortum, sine dubio pro-  
priè dicitur abortum procurare, ideo  
poenis omnibus abortum procurantium sub-  
iectus manet, ut clarè exprimitur in Bulla Sixti  
iis verbis : *Qui de cetero per se, vel interpo-*  
*sitas personas* &c. Mandans autem maxime  
dicitur agere per interpositas personas : incurrit  
ergò irregularitatem, excommunicationem  
&c. quoties ex vi sui mandati sequitur abortus  
ab ipso intentus saltem quoad substantiam, et  
tiam si persona mandataria medium vel modum  
ab ipso præscriptum non servet : v. g. iussit ab-  
ortum procurari violenta compressione, tali lo-  
co, die, illa autem procuravit sumptu potius  
medicatâ, alio loco, die, &c. sine dubio reus  
manes. At jusseram eo tempore, quo foetus  
nondum erat animatus, intendens tunc statim  
procurari abortum, foemina autem lentè agens  
adhibuit medium foetu jam animato, eumque  
extinxit; sumne jam reus poenarum? Omnia  
es : nisi mandatum tuum seriò explicâris, ne ab-  
ortus fieret post animationem foetus, aut res  
pestivè cum efficaciâ revocâris : nam aliquo



tuò mandatò verè abortum caustisti, ut bene notat Portell. V. *Abortus. addit n. 4.*

Et irregularitatem, & excommunicationem 726  
evadit mandans, qui mandatum suum alteri datum de procurando abortu ante executionem seriò revocavit, expresse vel tacite, dummodò revocatio ad notitiam personæ mandatariæ pervenerit, etiamsi nihilominus illa abortum exequatur: quia mandato in gratiam ipsius mandantis facto, seriò revocato, & revocatione mandatario cognitâ, non potest is amplius moveri à voluntate mandantis, quam jam scit esse contrariam, ideòque si adhuc exequatur, non potest censeri executio mandati, neque nomine mandantis factum homicidium, sed proprio alterius nomine, motu, malitiâ, aut etiam cupiditate: ut si mandatarius spe promissæ à mandante mercedis pro abortu vel homicidio patrandò, fingat se revocationem ante executionem non recepisse, sicque adhuc exequatur, ut mercedem lucretur, certè injustè & invalidè: de quo Lugo *disp. 29. de just. sect. 2. n. 24.* Idq; etiam verum censet Tambur. *lib. 9. de cens. tract. 4. c. 15. §. 8. num. 9.* etiamsi mandans fictè solum, verbis tamen sufficientibus, revocârit; quando enim tua fictio mandatario non est cognita (ut supponere debemus) ipsa verba externa sunt sufficientia ad extinguendum in ipso mandatum. Contrà verò, si revocatio tui mandati ante executionem non perveniat in notitiam personæ mandatariæ, isque exsequatur, te fore irre-



irregularem, & excommunicatum, non est dubium; quia tunc tuum mandatum adhuc re-  
nens in mandatario revera est causa effectus. At  
quid si tu quidem mandatum tuum ex parte non  
sufficienter & serio revocasti, sed 1. persona  
mandataria non percepit tuam revocationem ob  
distractionem mentis v. g. 2. Non potuit te  
revocantem loqui serio & ex animo, sique de-  
huc exequitur ex vi mandati, quod in te pe-  
verare putat. 3. Percepit quidem tuam revo-  
cationem, sed deinde illius revocationis obli-  
vitus adhuc exequitur vi mandati primitus acceptum.  
In his tribus casibus mandantem adhuc reum  
homicidii, & restitutionis merito censet Lug-  
cit. a num. 25. quia in iis omnibus adhuc tan-  
dem effectus ex vi tui mandati consequitur: con-  
sequenter ego cum Tamburino cit. num. 24  
colligo, etiam incurrere irregularitatem, & in ri-  
gore loquendo, omnino etiam excommunica-  
tionem; salvo tamen meliori iudicio.

727 Securus quoque a praefatis poenis manet man-  
dans abortum, vel quodvis homicidium, si ipse  
certo constet personam mandatariam nihil  
prorsus esse motam ex suo mandato, neque de  
eo factam esse animosiores, vel securiores, aut  
facinus perpetrandum, sed prorsus eodem mo-  
do ac motu perpetrasset, ac si tu nihil mandasset.  
Si de hoc non constet, sed dubium sit, aut igno-  
retur, an persona mandataria hoc tuum manda-  
tum excep-rit, vel acceptarit, necne, an vero  
recusarit, secuto nihilominus effectu, te adhuc  
irre-



irregularem fore, non tamen excommunicatum constabit ex dicendis *seç. ultimâ*. At, quid si persona mandataria v. g. ipsa foemina prægnans naturali pietate à paricidio abhortens ab initio quidem respuat tuum mandatum; deindè verò, mutato animò, te nesciente, denuò illud acceptans tui intuitu exequatur? Hic gnaviter distinguendum est; si enim tu, auditâ primâ repulsâ, mandatum tuum sufficienter revocasti, v. g. dicendo: *placet conscientia tua: nihil ergo at- tentes*, &c. Jam ex hac revocatione liberaberis à mandato, & consequenter irregularitate, ex- communicacione, &c. Si verò tunc manda- tum sufficienter non revocasti, utpotè, quia ni- hil dixisti, nec ullo signo ostendisti, tibi repul- sam placere, & maximè si etiam displicere o- stendisti, sicque adhuc præfato modo sequatur effectus, utique vi tui mandati in mandatario re- manentis, liberaberis nequaquam, ut ex *Suarez*, & aliis benè resolvit Tamburinus, *citat. c. 8. §. 9. à num. 15.*

*Consulens.*

**C**onsulens etiam abortum procurandum al-  
teri, quocunque modo vel verborum for-  
mula: sive solum voluntatem movendo, ro-  
gando, hortando, instigando, palpando: sive  
intellectum instruendo, rationes, motiva, me-  
dia proponendo vel docendo: ut si puellæ à te  
vel alio imprægnatæ dicas imminere gravem  
infamiam & dedecus: hoc vel illo pharmaco  
facile procurari abortum, &c. illâ obsequente,  
esse-



effectūque secuto, sine dubio incurris prædictas  
pœnas omnes; & sub excommunicatione Sixtus V. non semel exprimit *consilium prætor-  
tes*: dummodò vi consilii vel suasionis malignæ  
abortus reipsâ in effectu secutus sit, saltem quo-  
ad substantiam, ut modò dictum de mandante.  
Quòd si ergò suadeas abortum (vel quodvis ali-  
ud homicidium) alicui personæ ad ipsam  
antea resolutæ & determinatæ per se ipsam  
aliundè, ita ut tuâ suasionem vel consilio non  
omninò in proposito confirmatâ sit; tu à reatu  
homicidii, omnibusque pœnis decretis immu-  
nis erit, quia jam tuâ suasionem nihil effectū  
que ullo modo positivè in abortum vel homici-  
dium influxisti. Quòd si tamen personam  
antea propositum non ita omninò determinatū  
concepisset, quod tu maligno consilio  
magis confirmasti, certè irregularitatem, ceteras-  
q; pœnas non effugies; quia jam causa fuit  
ut homicidium fieret, fortè aliàs non futurum.  
At, quid si personæ aliàs jam omninò resolutæ  
procurare abortum, sed tali certo modo vel me-  
dio, tu solū, consulas, ut faciat alio modo  
medio, illaq; obsecuta sit cum effectu, eris  
men reus pœnarum; Certè non: nisi alius  
modus vel medium à te suggestum effecerit, ut  
leriùs, audacius, vel securius scelus committeretur:  
tunc enim concurristi ad abortus substantiam  
vel accelerationem: aliàs ad solum modum

729 Qui malignum consilium à se datum ad pro-  
curandum abortum, aliudve homicidium pro-



petrandum, postea, seriò licet, revocat retractat, refurat, si tamen persona suasa se amplius dissuaderi, averti vel impediri non sinat, quia rationibus utilitatis & commodi sui à consulente adductis mota, nihilominus consilium exequatur, adhuc tanquam vera causa perseverans abortus vel homicidii secuti, homicidii, restitutionis, irregularitatis reus est, ex communi, probabiliori & tutiori DD. sententiâ, quam etiam sequitur Lugo *disp. 19. de Justit. sect. 2. n. 38. 39.* & probabiliozem censet Layman. *l. 2. tr. 5. p. 2. c. 4. n. 7.* Insuper & excommunicationem incurrere cum aliis sentit Lessius *l. 2. de Justit. c. 13. dub. 3. num. 17.* Ratio clara & satis urgens videtur: Quia consilium non influit propter voluntatem perseverantem consulentis (sicut influit mandatum) sed propter rationes & motiva commoditatis & utilitatis alterius, quam in opere nefario consulens manifestavit, utpotè in nostro casu ad evitandam infamiam, aliudve damnum prægnantis, hoc vel illo medio abortum commode & securè procurandum, &c. atqui non obstante tuâ revocatione, retractatione, refutatione quâcunque, motiva illa & media à te proposita reverà adhuc possunt movere personam suasam ad facinus exequendum; neque enim amplius est in tuâ potestate motivum illud, & velut motum malignum alterius animo impressum denuò amovere, nisi alter aquiescat: quemadmodum (inquiunt) si quis jam venenum propinavit, sagi-



sagittam emisit, lapidem projecit occidit  
 homini, quantumvis interim ante occi-  
 dem retractet & pœniteat; imò fortè etiam  
 sacramentaliter à peccato absolutus sit, sed  
 tamen morte, homicidii pœnas non effugiet  
 ergò si non obstante tua revocatione, ratio-  
 nes & motiva à te proposita adhuc movent  
 revera ad executionem maligni tui consilii  
 verè manes causa moralis effectus & damna  
 cuti; quia totum hoc voluisti in causâ, etiam  
 à principio ita consulendo prœvidere debe-  
 fore, ut postea non posses, etiamsi velles aut  
 re & velut extorquere motiva illa & media  
 arma quædam, quibus alterum ad perpetu-  
 dum malum instruxisti, ut sapienter expectas  
 Lugo l. c.

730 Verissimum est equidem ad evadendum re-  
 tum homicidii, restitutionis & pœnarum, longè  
 plus requiri in revocatione consilii, quam in re-  
 vocatione mandati, neque sufficere simplicem  
 quamlibet revocationem, retractationem  
 dissuasionem, sed requiri omnino conatum  
 modum de se efficacem ad destruendum ma-  
 gnum consilium & avertendum denuò homi-  
 nem à flagitio consulto, nimirum per ratio-  
 nes & motiva contraria, cui homo rationem  
 & prudentiâ utens meritò acquiescere debet.  
 Quòd si tamen eo casu consulens revera fecerit  
 quantum in se fuit, nihilq; prætermisit eorum  
 quæ ad denuò dissuadendum & avertendum  
 hominem à flagitio necessaria videbantur: & si



deat alterum perseverare in eadem voluntate, tertium neci destinatum, ut sibi caveat, moneat (prout certè debet saltem ex charitate, & probabilius etiam ex iustitia) postea nihilominus secuto abortu vel homicidio, aut quocunque damno, probabilissimum est, consulentem liberari à pœnis homicidii, restitutione, irregularitate & maximè à purâ pœna excommunicationis in nostro aut alio casu, quo ab homicida incurrenda esset. Ita Innocentius in c. ad audientiam. S. Antoninus, Sylvester, P. Navarr. apud Laym. cit. qui valdè probabile censet, pluribusq; allegatis tenet Diana hic p. 7. tr. 5. resol. 29. & p. 4. tr. 2. resol. 15. ac alibi sepiùs: & probabile fatetur ipse Lessius cit. dub. 3. n. 18. Ratio sufficiens est; quia talis fecit, quantum potuit, ut malum consilium suum everteret & destrueret; quid ergò amplius ab ipso exigat vel ipsa Astræa? Deinde: quando consulens operam dedit, ut consilium suum argumentis contrariis everteret, faceretque pro viribus, ut illud malum iniquum, nec sequendum esse, pateret omnibus, jam non potest executor, si nihilominus facinus exequatur, prudenter censeretur vi illius consilii moveri & agi, sed propriâ improbitate & malitiâ, seu propriis rationibus motus agere censendus, atque in foro etiam externo præsumendus erit. Alia longè est ratio de veneno, sagittâ, lapide supra in exemplum allatis. Hæc enim, cum sint causæ naturales, semel applicata necessario naturaliter agunt, quantum possunt: ut proinde



effectum impedire non sit amplius in nostra  
 testate : at verò alieno consilio persuasus ad  
 cidendum vel abortum procurandum, est  
 moralis & libera, quæ rationibus contrariis  
 conceptâ semel sententiâ dimoveri possit  
 beat : quare si dissuadens faciat, quod  
 alter dissuasionem non recipiat, effectus  
 secutus ipsius malitiæ, non amplius  
 consilio imputandus erit. Concludo verò  
*man. cit. n. 7. in fine.* Resolutio ergo sit : Quod  
 propositis rationibus homicidium iniustum  
 fualit, si eas postea serid, & quatenus  
 caciter retractavit, secuto nihilominus  
 dio, excommunicationem non incurrit.  
 & probabiliter ab irregularitate & damni  
 pensandi obligatione immunis est : quamvis  
 posita sententia quoad irregularitatem & damni  
 compensationem, æquè probabilis, aut fortius  
 probabilior existat. *Sic Layman.*

731 Petes hîc incidenter : Utrum liceat abortum  
 procurationem suadere puellæ gravidæ, quæ  
 do præ pudore vel infamiæ, aut poenarum  
 rore parata & omninò resoluta est se ipsam  
 ficere : utique simul perituro foetu, nec alio  
 do ab hac voluntate revocari potest ? Tangit  
 hîc alia communis quæstio in materiâ de scanda  
 lo : an volenti facere majus malum, liceat  
 re minus ? Ad quam ex communiori sententiâ  
 quam sequuntur Sanchez l. 7. de Matrim. c. 1.  
 11. n. 14. & Lug. eadem disp. 19. sect. 2. §. 2.  
 pro nunc breviter respondeo, quod sic.



autem est (inquit Lugo) quia consilium illud non est absolutum, sed conditionatum explicitè, vel implicitè, scilicet, si unum ex his facturus es, fac hoc minus, & non illud gravius: quod quidem verissimè & rationabiliter consulitur: quia ex duobus malis minus malum est eligendum. Ita ille: applicatio ad calum nostrum clara est.

*Consentiens, approbans, ratum habens.*

**C**onsentiens autoritative, aut ad suo nomi-  
ne, sive intuitu procurandum abortum, vel  
quodvis homicidium patrandum, utique peccat  
gravissimè contra iustitiam, & effectum secuto,  
homicidii, irregularitatis & excommunicationis  
in nostro casu (vel alio, quo ab homicidâ incur-  
renda est) reus erit: taliter enim consentiens ve-  
rè moraliter influit in effectum, quippe non nisi  
dependenter à suo consensu secuturum; imò æ-  
quiparatur mandanti: Omnis enim volens ali-  
quid fieri propter se ipsum, & satisfactionem vo-  
luntatis suæ, *mandans* censetur, quibuscunque  
verbis utatur, ut observat Bartholus *in leg. non  
solam ff. de Injur.* Quin etiam ex communi  
DD. sententia, ad irregularitatem incurrendam  
sufficit consensus tacitus: ut si cui affirmanti se  
in gratiam tui inimicum tuum occisurum, aut  
puellæ à te imprægnatæ abortum procuraturum,  
si ipsa puella à te imprægnata tibi dicat, se, si ve-  
lis, abortum procurare velle, &c. credas, & ta-  
ceas, nec abnuas, vel contradicas, aut cum possis,  
non impedias, &c. *Nam etiam tacens consenti-  
re videtur, reg. jur. 43. in 6.* Saltem quando agi-



tur de ejus favore vel commodo. At certum videtur talem tacitum consensum in abortum minimè sufficere ad incurrendam censuram. Sicut enim tacens enim nullo proprio sensu dici potest procurare abortum.

- 733 Immunis ergò à prædictis pœnis omnibus, atque etiam casu reservato Episcopali, est natus consentiens vel complacens in abortum perpetrandum, aliudve homicidium perpetrandum, alio absque ullo sui intuitu, nec ullo modo in nomine vel commodo, absque aliâ positiva operatione, favore, vel auxilio (secusâque obligatione justitiæ impediendi, *in communis sententia, de quâ mox n. 735.*) Ratio clara est quia, ut supponitur, talis consensus nullo modo influit in abortum vel homicidium; quippe qui eodem modo & motu fieret sine ullo consensu, merè per accideus adveniente: neque ad tale consensum ullo jure facta est extensio irregularitatis vel excommunicationis, nisi ad summum Canonis: *Si quis suadente. c. Quanta. de sent. excomm.* respectu Rectorum Ecclesiæ, de quibus rursus inferius. Multò magis ergò eadem ratio à prædictis pœnis immunis erit, qui abortum vel homicidium non suo nomine, sed ve intuitu factum ab alio, postea consensu subsequenti solummodo probat, laudat, commendat, & velut ratum habet: propriè enim non potest tunc ratificare, nam *Ratum quis habere non potest, quod ipse nomine non est gestum. Reg. jur. 9. in 6. c. cum quis. de sent. excomm. ibid.*



Sed neque eam irregularitatem, aut excom-  
 municationem ullam (exceptâ solâ excommu-  
 nicatione Canonis ob percussione[m] vel occisio-  
 nem Clerici) incurrit, qui abortum, vel quodvis  
 homicidium etiam suo nomine, suive causâ jam  
 pertratum ab alio, postea solum ratum habet, ap-  
 probat, commendat, imò & remunerat. Ita con-  
 tra *Navarr. Sylvestrum, Molinam*, alios apud  
*Dianam* mox citandum communior & verior  
 sententia DD. quos latè recitat & sequitur Dia-  
 na *part. 4. tract. 2. resol. 13. Laym. lib. 3. tract.*  
*3. c. 4. n. 6. Lugo disp. 19. de just. sect. 2. num.*  
*34.* Ratio est; quia irregularitas, excommuni-  
 catio, & similes pœnæ non imponuntur, nisi ob  
 delictum commissum, vel cooperationem ad il-  
 lud: is autem, qui solum ratum habet abortum  
 vel homicidium jam antea commissum ab alio, non  
 potest dici illud commississe, vel ad illud coope-  
 ratus esse. Et universaliter: Pœna decreta in ali-  
 quod delictum non comprehendit illius ratiha-  
 bitionem: nisi in casibus jure expressis. Extendi-  
 tur autem solum excommunicatio Canonis ad  
 ratihabentes percussione[m] vel occisione[m] Cle-  
 rici cit. c. *Cum quis. De sent. Excomm. in 6.* nul-  
 libi autem facta est talis extensio quoad irregula-  
 ritatem vel alias excommunicationes vel pœnas,  
 neque etiam in rigidissimâ Constitutione Sixti-  
 nâ quoad nostrum casum. Regula juris 10. in 6.  
*Ratihabitionem retrahi, & mandato non*  
*est dubium comparari:* habet quidem etiam lo-  
 cum in delictis quoad culpam, sed certè non  
 quoad



quoad poenas ordinarias, si ipsum jus vel superior aliter non disponat. Vide Lugo *cit. n. 33*.

*Permittens, non impediens.*

735 **I**regularitatem non incurrit, quisquis sine ex iustitia, sive ex charitate tantum obligatus, purâ omissione merè negativè se habens non impedit abortum procurari, aut quodvis homicidium perpetrari. Ita (contra communem & velut torrentem Doctorum & scripturum, quos congestos videre potes apud moralizandos, & sequitur Laym. *cit. c. 4. n. 7.*) probabilissimè & contra infinitos scrupulos salubriter docent, Vasquez, Turrianus, Joannes Positivus, aliisque citatis probabile censent Card. Lugo *disp. 10. de Just. sect. II. n. 219. & 222. Diana p. 4. tr. 2. resol. 7. & 8. & p. 7. tr. 5. resol. 28.* Tamburinus *l. 9. tr. 4. c. 15. §. 9.* Et ratio probabilissima est: quia quamvis obligatus ex iustitia impedire, & non impediens homicidium, peccet contra iustitiam, & sit causa homicidii moraliter imputativè, quatenus propter debitum iustitiæ neglectum, imputatur ei, ac influeret, etsi realiter & positivè minime influat, & quia propter idem debitum iustitiæ neglectum privat alterum occidendum jure suo in re necessaria ad sui defensionem, meritò etiam succedere debeat in debito restitutionis in defectum principalis patratoris. Attamen non est homicida propriè, nec causa homicidii realiter & positivè, sed merè negativè, & imputativè tantum.



tum, ut dictum est, nimirum non defendendo, quem defendere tenebatur. Jam sic: Non est ponenda irregularitas, nisi in jure sit expressa *ex cit. c. 1s, qui in Ecclesia.* atqui sacri Canones statuentes irregularitatem homicidio nunquam exprimunt negativè non impedièntes, sed cooperantes tantum: quare cum leges illæ pœnales in materia odiosa strictè interpretari debeant, solum intelligi debent de cooperante realiter & positivè per influxum aliquem realem vel moralem positivum ad homicidium, & minimè debent extendi ad improprie prorsus, negativè, & imputativè cooperantes. Neque his adversatur Alexander III. *c. sicut dignum. §. Illi autem de homicidio.* dicens: *Qui potuit hominem liberare à morte, & non liberavit, eum occidit.* Nam certè hæc verba, in ordine ad irregularitatem contrahendam, non potes accipere in sua generalitate, prout reverà sonant: sic enim necessariò comprehendes etiam ex charitate tantum obligatum impedire, contra omnes. Ergò pro tua lubentia restringis ad solos obligatos ex justitia impedire? Et cur non longè rationabiliùs cum Cardinale de Lugo *disp. 19. sect. 3. n. 99. in fine:* ex ipso contextu intelligis de præsumpta voluntate & favore præstito, & restringis ad non impedièntes, non merè negativè se habendo, sed positivè aliquo modo cooperando? nam ex illis verbis imediatè infert Pontifex: *constat ab homicidii eam immunem non esse, qui occisoribus contra alios opem prestare venerat: nec caret*



744 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. IV.*  
*scrupulo societatis occulta, qui manifesto fa-*  
*nori desinit obviare. Sic ibi.*

736 Multò minùs excommunicationi Sixtus  
subjacebit ejusmodi seu Clericus seu laicus, me-  
rè negativè non impediens abortum procurari,  
etiam foetus ex se geniti. Pater enim, sive ex  
justitia, sive ex pietate & officio paterno tan-  
tùm teneatur ad tuendam vitam prolis, non ta-  
men hic concurrat, nec cooperatur ullo modo  
positivè, sed solum merè negativè, non deter-  
dendo, quem defendere tenebatur: Sixtus autem  
sua constitutione solum complectitur procu-  
rantes, & aliquo tandem modo positivè coope-  
rantes ad abortum, nullo autem verbulo solum  
non impediens indigitat. At, inquit: nonne  
talis imprægnando mulierem, præsertim invi-  
tam, scienter coniecit eam in eas angustias, ut  
aut foetum ab ipsa extinguere, aut famæ jacturam  
pati necesse esset? ergo, si non impediatur, manet  
vera causa, & ideo reus homicidii. Nihil con-  
trà me. Jam enim egrederis limites puræ omis-  
sionis, in non impediendo. Habeas ergo (per  
me licet) pro irregulari ex homicidio indirecto  
causato, de quo mox infra: at non habeas pro  
excommunicato ex abortu procurato: id enim  
ex terminis sæpè dictæ Constitutionis evincet  
nunquam.

Atque idem sentiendum de non impediens  
homicidium quodcunque, cui decreta est ex-  
communicatio, nisi illa speciali jure extende-  
retur ad non impediens, prout extendi videretur.



tur excommunicatio Canonis, adeos qui non impediunt violentas manus injicientes in Clericos, Rectores Ecclesiarum c. *Quanta. de sent. excomm.* ubi ait Pontifex: *facientes & consentientes in pari pœna plectendos Catholica condemnat Authoritas. Eos delinquentibus favere interpretamur, qui, cum possint, manifesto sceleri desinunt obviare:* Sed cum Glossa *ibid.* benè respondet Lugo *suprà n. 99.* sermonem esse de iis, qui ex officio tenebantur impedire; quorum perindè consensus expressus vel tacitus ex omissione resistentiæ præsumptus aliquo modo influat in delictum, juxta dicta *suprà n. 732.*

Manet immunis & ab irregularitate, & ab ex-737  
communicatione, aliisque pœnis Sixtinis, sive ex charitate, sive ex justitia obligatus, qui non impedit abortum procurari, aliudve homicidium patrari, etiam malitiosè, ex maligno affectu interno volens, intendens, optans omninò abortum fieri, vel istum hominem occidi. Ratio est: quia solus malignus affectus internus de se nullo modo influit in effectum, neque extrahit omissionem impediendi ex suo puro esse negativo: ergo ratio nostra *suprà* allata adhuc manet in suo vigore. At, quid si alium sive ex charitate, sive ex justitia obligatum & jam paratum ac volentem maximè impedire procuracionem abortus, aut alterius hominis occisionem, tu impius homo maligna dissuasionem, maximè per vim vel fraudem impedis, ne impediat, & sic



sequatur effectus, erisne irregularis? Omnis  
eristu: & non erit alter persuasus non impe-  
dens. Ne mireris: Nam alter licet immediatim  
se habeat ad abortum vel homicidium, tamen  
merè negativè se habet, purâ omissione, cui  
SS. Canonibus non est imposita irregularitas:  
at verò tu maligne dissuasor, etsi remotius uter-  
beas ad abortum vel homicidium, habes tamen  
te positivè maximè, per actum dissuadendi, et  
que positivè influis in mortem secutam, ex  
dissuasione: cui actui positivo & cooperatio-  
clarè conjuncta est irregularitas à Sacris Cano-  
nibus. Ita *Suarez, Sayrus, Vega, Megala apud*  
*Dianam p. 4. tr. 2. resol. 7. in fine* (sed dis-  
tinentem cum *Avila & Laymanno* supra citato  
& tenet etiam *Tamburinus cit. tr. 4. c. 15. §. 9.*  
*n. 10.* At nunquid in nostro casu etiam censura  
*Sixtinæ* subjacebis? Credo omninò, quod licet  
Nam certè positivè præstas saltem favorem ad  
abortum: favorem autem præbentes clarè ex-  
primit dicta Constitutio.

## SECTIO IV.

*Abortus idem casualiter vel dubiè causatus*

### SUMMARIUM.

739. Abortus casualis, indirectè voluntarius quando  
peccatum?  
740. An pœnas incurrat dans operam rei licitæ?  
741. Vel rei illicitæ?  
742. Ac etiam mandans, vel suadens talem rem vel actio-  
nem licitam vel illicitam?  
743. Ex abortu casuali mixto indirectè tantum volun-  
tario non incurritur excommunicatio, sive quis  
operam rei licitæ, sive illicitæ.